

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Dominica XX. Post Pentecosten. Vade, filius tuus vivit, credit ipse, & domus ejus tota. Joan. 4. Argumentum. Ostenditur quam sit potens exemplum bonum & malum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

U. Ioan. Chrysoft. hom 18. in Math.

illius. Hoc cognoscens Chryſoſtomus dixit: Qui remunerationem bonorum facit, is nullam ſacturam, ſed quaſtuoſiſſimam facit mercaturam. Ne ergo abhorrete, ſed amate nuptias cæleſtes.

Ad hoc nos invitat ſanctus Valerianus. *Atque miſi itaque animum ad ſuam gloriam, qui reſpoſita eſt nobis. Et præponamus terrenis cogitationibus illa vite æterna promiſſa contingere.*

DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN.

Vade, filius tuus vivit, credit ipſe, & domus eius tota. Joan. 4.

ARGUMENTUM.

Oſtenditur quam ſit potens exemplum bonum & malum.

Ariſt. Idem.

ORdo, quo Deus Anchor univerſi creaturas univerſi diſpoſuit, ad eò eſt factus, ut ſuporem excedat, terminos admirationis tranſgrediatur, & capacitatem intellectus humani tranſcendat. Ordinavit ut inferiora moverentur, & regerentur à ſuperioribus. Hinc Philoſophus hoc axioma formate didicit: *In unoquoque genere datur unum, quod eſt primum, cauſa, & meſura cæterorum.* Et alibi addidit: *Oportet inferiora hæc contigua eſſe ſuperioribus, ut inde regantur, & gubernentur.* Velut ad motum rotæ principalis horologii reliquæ omnes moventur, ſi cæli moventur ad motum primi mobilis, Angeli inferiores illuminantur à ſuperioribus. Motus creaturarum inferiorum (ſi excipiatur liberum arbitrium) regulantur, & reguntur à motibus corporum ſuperiorum.

Eundem ordinem Deus cordibus humanis inferre voluit, dum ordinavit ſubditos in motibus actionum moveri ad motum exemplarem ſuperiorum. Politia, quam multi obſervarunt, & ſpecialiter Claudianus ſic canens:

Claudianus.

Componitur orbis Regis ad exemplum, nec ſe in ſpectore ſenſus Humanos quæſita valens, quam vita regentum.

Quint. Curt. lib. 5. Plutarch.

1. Exercitus magni Alexandri, in Perſiam proficiſcens nunquam didiciſſet tolerare ſitum, niſi Alexandri primò illà aſſuetus fuiſſet. Et in

hyme animandis militibus nives, & glacies diſſeſcit. Ageſtaus Rex Lacedæmonum, ut milites urgeret, ad ea, quæ nullam patiebantur mortem; primus manum applicuit. Rudolphus Imperator in bello contra Regem Bohemiam ſibi aqua à ruſtico oblatum recuſavit, dicens: *Hæc tibi vaſculum, nam ego exercitus, non miſeri ſumus.* Et hoc modo milites ad patienter ferendum ſitum incitavit: Hinc Silius omnes belli duces eſt hortatus, ut in omnibus bellicis potiùs exemplum quam verbis milites animarent.

Hortandi genus acer habet præcedere ductor.

Julius Cæſar nunquam aſcendit ad ſolum, niſi inſtar generoſæ aquilæ radios ſolares ſectorum illuſtrum Magni Alexandri ſibi ſuſceperat. Lacedæmones in conviviiſus betonicis actiones antecellorum proclamabant, ut iunioribus ad eorum imitationem excitarentur, juxta legem imperialem: *Mos majorum eſt obſervandum.* Ultimum Nimonium Seneca admittit: *Hæc eſt ſubditorum conſuetudo, ut principes ſuos tam in bono, quam in malo, imitentur: idcirco qui alicuius perant, plurimum cavere debent, ne eos ſuo deprevent exemplo.*

Verbo: ſubditus ſpeculum actionum ſuperioris conſulit. Filius patris indolem obſervat, & ad Titum juxta illud proverbium apud Ulpianum Titum Senecæ: *Qualis Rex, talis grex, qualis berus, talis pater ſervus.* Regulus Evangelicus miraculis Chriſti perſuadens tam bono prævit exemplat omnes ad quibus

...sequela attraheret: *Credidit ipse, & domus eius.* Scilicet, inquit Angelicus Doctor, servi eius ministrari, quia secundum conditionem Domini. sive bonam, sive malam, servi disponuntur. extra illud dicitur Salomonis: *Secundum iudicium populi, sic & ministri eius,* quam potens sit exemplum bonum & malum hoc discursu videbimus. Interim maiores præceat exemplo attendendo, ut reliqui cum silentio attendant.

PARS PRIMA.

Credidit ipse, & domus eius tota.

V Apotes terrestres attrahi se sicut à radiis urentibus Solis. Papiiones, seu Pyraulæ à splendore Jucis, ferrum ab amore magnetis, palus à virtute succini, non aliter subditus movetur ab exemplo superioris. Solon Atheniensis testatur Læcio superiores corpori, subditos umbra comparavit. Sed qualis hæc similitudo? ad morum corporis se accommodat umbra. Si corpus hoc est, spiritus movetur ad dextram virtutum, vel finitiam victiorum, eodem modo & subditus se movet: *Vi enim umbra figuræ corporum, ut subditus hominum majorum mores imitatur.* Aggazzoni facies velo tegebant, ut confortaret in suo Regi, qui deformitatem vultus velato occultabat. *Vi ignominiam vultus sui celaret, casti illum Judario lineæ conterege, ut pari modo populum induceret communem vultus deformitatem, volumine nigro tollere, & inde illum ritum totius gentis remansisse, & eam consuetudinem illi regioni inditabilem factam esse.*

4. Fugitivus Israeliticus populus per mare rubrum ibat, & Deo protegente abiquis non laborat. Moyses ut tunicum pedem aeneæ intulit, statim jubilans cantare cepit, & Deo grates referre, quæ mare transiverat, & Pharaonis manibus subducitur erat. *Tunc cecinit Moyses, & filii Israel carmen hoc Domino.* Quod Moyses cecinerit non miror, quia erat in tuto constitutus, sed populus necdum erat extra metum, hostis enim eum insequerebatur, & quis adhuc mergi poterat. Cur ergo tunc cecinerunt? quare non expectarunt; do nec essent extra periculum submersionis, & tuti ab hostibus? respondet meus S. Pater Aug. Deum in illo momento omniam linguas movisse, ut simul grates debitas ob libertatem receptam referrent. *Admirare dignum miraculum, ut cuncti pariter sensu cum pueris, & omnes aetates eodem instanti flatu suo quasi ex ore, nulla præmonitione edocui, eandem continentur literas decantarent in unum, ubi non consuetudine humani ingenii, sed*

divino spiritu cantorum pectora, & oranspirantur. Dominus, qui paulo antè in profundo coram eis apparuerat, ipse postmodum in tali cantico, linguas & ingenia gubernabat. Sed hæc doctrina unam difficultatē, quomodo scilicet fieri poterit, ut populus ad numerosum canticum non præmeditatum uno ore composuerit, & cecinerit, solvere videtur; idè dixit: *Dominus linguam, & ingenia gubernabat.* Sed inquit, cur populus ille adhuc in mari existens, & necdum extra periculum inceptit illud Canticum? forsitan credebant, quod proximo accingendus habetur pro accincto. Velan forsitan ita Dei adjutorio innitebantur, ut nil sinistra timerent, sed omne se periculum evasisse credentes læti cantare inciperent? hæc responsa probabilia sunt. Sed audite Philonem, qui rem acutangit. Mox ut dux generalis Moyses mari pedem extulit, & extra litus cum arena imposuit, Dei decantare laudes incepit, *Tunc cecinit Moyses.* Idcirco populus audiens cantantem ducem, unanimiter omnes concinere inceperunt. *Et cecinerunt filii Israel carmen hoc Domino: Cantemus Domino gloriose, cantemus: Propheeta gaudens una cum gaudente populo. & lætiam infra se non continens exorsus est Canticum; id vero audiens populus in duos choros secessit, & cantantem imitatus est.* Quamvis adhuc timerent, videntes tamen Moysen jubilate, & cantare, se etiam cohibere non poterunt.

5. Deus impias urbes Penapacoli igne hautire decernit. Angeli monuerunt Loth quatenus cum tota familia quantoocius exeat, & ad montem Segor se conferat, hac tamen lege ne ullus retrospiciat, *Noli respicere post tergum.* Sole necdum exorto discedunt, Loth familiam antea, & primus Angeli mandatum exequitur, oculos non retrojiciens, sed velut exemplar se omnibus exhibebat. Sed his poteris obicere, quomodo ergo mulier transgressa lege retrospexit? *Respicens uxor eius post se, versa est in statum salis.* Ergo inferes, exemplum bonum Loth paupum valuit, imò ex hoc deduco multum valuisse exemplum. Plures opinantur Loth præcessisse, & ab igne, elamonibusque reiectum gressus sollicitasse, & ab uxore se junctum ad montem Segor pervenisse. Uxor ergo eum non amplius videns, statim commisit errorem, & retrospexit. Sic doctissimus noster Joannes de la Hay. *Postquam Loth ingressus est Segor, & ex ipsius oculis evanuit, tunc ipsa relicta sine duce quem imitaretur, retrospexit.*

Philos. lib. 2. de vita Moyse

Gen. 19.

Io. Hoge in Gen. c. 19. v. 18 f. 36. num. 242. Tom. 2.

6. Cum eodem Authore alium hic conceptum formare possimus. Dixerunt Angeli: *Respicias post tergum* Si omnes hæc lex concernebat, quomodo dirigitur ad solum Loth: cui non dixit: *Respicias post tergum*: ad solum Loth hæc verba tanquam ad caput dicta fuerunt: nam sufficiebat si ipse non retrospectaret: sic enim nullus retrospectaret, si cur factum fuisset, si supra dictum accedens non contingeret. Hinc Cajetanus in illum textum substituit ex Hebræo: *Non facias respicere post te*: ac si diceret, si tu legem observaveris, omnes tuo exemplo moti idem facient. Sic idem Doctor. de la Hay: *Deus non præcepit, ut non facias respicere post te, sed solum, ut non respicias, cur ergo non facias respicere post te optima versio, quia alius suo exemplo superior inducit ad bene, vel male operandum, unde fit, quod non terga vertens alii nec etiam vertens.*

Mem. ibid.

7. Dilecta sponsa caelesti sponso convivere, et quæ sancta conversione sui summo petere desiderabat, demum casta desideria amplius cohibere non potens cupidines suas amorosâ aperuit. *Trabe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.* Hic scire desidero, num sponsa hæc loquens fuerit sola; si non erat sola debebat dicere, *Trabe nos, et curremus*. Si sola, dicere debuit, *trabe me, et curremus*; Hæc locutio in singulari Phrafin singularem denotat, uti observat Cardinalis Egidius Columna: *Notandum, quod sponsa cum postulat se trahi, nominat se in singulari, dicens, trabe me post te. Cum dicit hæc in plurali tractui se obedire, nominat in plurali, curremus.*

Orig.

Origenes dicit conchas marinas inter se eligere Reginam, uti apes eligunt Regem, eaque ad motum Regine moveri. Si Regina hæret immobilis, & ipsæ sic hærent. Si Regina movetur, ipsæ eam venerationis ergo comitantur. Sponsa caelestis velut Regina plures domicellas in suo comitatu habebat. Dicebat sponso, *Trabe me post te, id est, sic*

B. Thom. à villa nova in cap. 1. Cant. sol. 286. col. 2.

explanat beatus Thomas à Villa Nova, non ipsa venire possum per me, sed tu trabe sequar te si trabis me. Quod ad domicellas attinet, ipsæ ad motum meum movebuntur. O mi caelestis sponse, sufficit ut me juves quatenus ad te venire possim: *Trabe me post te, statim enim meæ domicellæ me sequentur: Curremus in odorem unguentorum tuorum.* Dicit id Hugo Cardinalis: *Ne currem ego sola, licet sola trahi petierim, curremus ergo simul, et adolescentula mecum meo exemplo exiit.*

Hugo Card. in cap. 1. Cant.

8. Sex diebus ante Pascha Christus petrexit in Bethaniam, & in domo Lazari maximo cum affectu receptus fuit. Hora autem imminente

prandii à Martha, & Magdalena ad mesolum vocatus fuit. Potro de Martha facit Evangelista sic ait: *Martha ministrabat, de Magdalena vero subdit: Maria ergo accepit libram unguentum nardi preciosi, et unxit pedes eius.* Sed cur addit: *Et Christus Johannes particulam ergo, cum absque eadem idem sensus exprimeretur? an ergo dicimus illam superfluum: nequaquam. Apud Grammaticos ergo est conjunctio illativa, ex aliquo pramillio aliquid inferre valens. Nunc ponderemus mysterium cum Cardinali Toletio. Videns Magdalena, quod favor ejus Martha ministraret, eibus pararet, discurret, mensam instrueret, sed illa intraret, ipsa ejus exemplo mota etiam Christus servite incepit. Hinc ait: *Maria ergo accepit, et sic Toletus Cum favorem ministrare Maria videtur, indignum si ipsa ostensa maneret judicari: obsequium etiam suum sollicitè præstat, ac si diceret Evangelista, cum Martha ministraret, dicitur aliter servare Maria, suo etiam obsequio inter se dicitur.**

9. Si dixerim creaturas etiam infensibiles bono moveri exemplo, ne Nid paradoxon poterit. Elias sub umbra fuisse Juniperi, inter multas hujus mundi desperas emedio tollit Deus peccabat Petrus anima suam non oritur, sufficit modo Dominus tolle animam meam à me. Cuius, quod Deus eum exaudire voluit, dum cum Discipulis Elias circa Jordanum obambulavit, et libidam submisit, ut commodius caelum lubere posset. Turbo igneus contra naturam e celo ruat, & in terram precipitatur, atque coram suo Deo prolabitur, dæ rigne flammæ, ante duos generosos antecessores equos le distabant, & plures favilla ex parte teræ stridentes, & infla forme sphericæ se circumtotantes figuram rotarum formantur. Alia ex parte ima se dilatantes, & ex parte superiori se deprimentes, tegumentum rhedæ exhibere videbantur. Antecessores eum adierunt, & Elham rapuerunt: *Cumque viderentur a Bp. sermo in ardentur, ecce currens igneus, et equi ignei apparuerunt utrumque.* Video Elham rapum à villis ignis, sed me ipsum à stupore tolli video. Elias vehitur curru igneo, nec tamen coadunatur; est inter flammam, nec tamen laeditur: ignis vorax, & infatigabilis, & qui omnia in cineres redigit, ut nulla sit vis, & durities ei resistere possens, quin durissima meralla, ferrum & es consumat, nec tamen Vatem offendit: scio vos respouderis, Deum miraculosè concursum suum igni subtraxit, ne Vatem adneret. Sed recurreti ad potentiam absolutam, cum naturaliter fieri poterit, ne voraretur ab igne? sanctus Patet Ambrosius

Handwritten text in the left margin, including a large 'X' and some illegible characters.

hunc totum bono exemplo ab Elia igni dato attri-
buit. Elia se iunxit, & ab eodem ignis abstine-
re didicit. Propheta sibi temperat a combusti-
bilibus, & ignis abstinere a combustilibus. Elia
non obicit, & ignis non pascitur. Quis un-
quam bonum exemplum tantum valuisse puta-
ret? conceptus in sinu Ambrosii explanat do-
ctissimus Beza: Cur flamma praesens pabulo je-
junavit unde tibi jejunium impressum est? equidem
non est, quod facta curus deus habens Elia, &
non est jejunatorum videtur. Et demum conclu-
dit. Scitis ignis manere jejunius.

10. Sed quid dicemus de exemplo pravo,
quod superiores praebent subditis? an non cre-
dendum David aded audentem, ut Deum existeret
dicere? O magnam scelus, dixit, insipientes in
corda suo non est Deus. Hinc Bellaminius: Ad
tantam insipientiam devenit humana natura in
quibus homines corrupta, ut inventus sit aliquis,
quasi in se voce non sit ausus negare Deum esse,
tamen in corde suo dixit, non est Deus. Et san-
ctus Patet Augustinus: Nec ipsi enim sacrilegi, &
dixit quidam Philo sophi, qui per versa & fal-
sata Deo sunt, nisi sunt dicere, non est Deus,
tunc ergo dixit in corde suo, quia hoc nemo audeat
dicere, etiam si ausus fuerit cogitare.

Sed quia non est mei animi hanc impiam re-
futatione opinionem, cum certus sit Deum existeret
quam non vivere, quam Solem lucere, ignem
caliditate, ego ad difficultatem ejusdem Psalmi
a Genebrardo metam transeo. Postquam Da-
vid dixerat a quodam singulari negari existen-
tiam Dei, statim subiunxit in plurali: Corrupti
sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis, non
est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Quo-
modo veritatem possunt singulare: Dixit insipientes,
cum plurali, Corrupti sunt, &c. debet dicere
corruptus est. Sed unde oritur hos Atheistas aded
multiplicari, ut nullus credat Deum dari unius
malum exemplum, qui cepit dicere, Non est
Deus, id potuit, ut omnes alios eodem vitio solli-
ceret, ut dici possit, corrupti sunt. Conceptus est
doctissimi interpretis huiusmodi Judith. Singula-
ris enim hominis malitia sic brevi imitatione pro-
pagatur, ut mox iam non in singulari numero ex-
plicari possit, sed plurali utque sit in unum scriptos
modo exemplo depravantes seculo mutuo corrumpunt
sunt & abominabiles faciunt, usque relinquuntur
omnes & malitia immittunt. Ita, qui ab imitatio-
ne, & anem bono exemplo delinquit, pejus delin-
quit.

11. Postquam iavidus Cain neci dedisset
suum fratrem Abel, enormitatem sceleris patriam
agnovit, & dum omnes creaturas a se offensas
putaret, tremens, ac frustra ponitens dixit. Om-
nis, qui invenit me occidet me. Plures facti
Scriptores, cujus animi fuerit Cain, & quid in-
ferre voluerit interrogant. Non erat in mun-
do, nisi ejus parentes Adam, & Eva. Hi sane
cum non occidissent, nec aded erga proprium
filium crudeliter fuissent, quam vis ille se fratri ita
atrocem adhibuerit, & profecto magna foret
imprudencia, amisso uno oculo erueret alterum.

An forsitan metuebat fetas? minime, quia non
erat confusus delicti, nec adhuc didicerat un-
guis, & deus sanguine humano tingere. Quid
ergo timebat? plures responsiones affert in-
terpretes. Thomas Angelicus: Lex naturalis ei
dicebat, quod per qua quis peccat, etiam torquetur.
Et nollet Hay: Interfici, timeo iure merito etiam
interfici. Idem confirmat Abulenensis cum Glossa,
qua legit, occidat me, ac si ipsemet sibi mortem
operaret: Cain peti sibi cito mortem venire, quia
videtur se a Deo derelictum, & in magna miseria
constitutum desideravit cito mori, ut diuturna
angustia brevi temporis mora consumeretur.

Sauctus Joannes Chrysostomus: Quisquis
in me, vel fortuito ceciderit, nudatum tua gratia
interficiet facile me invadere poterit, si quis inter-
ficere volet, neque enim ipse oblitari potero tam
dissoluta, imbecillaque membra circumferens, &
undique tremescens: insuper hoc quod scient om-
nes tua me gratia destitutum, si quis vult occide-
re, ut ad eadem meam proficiat, armabit.

Sed sanctus Ambrosius mihi mentem penete-
rare Cain, & difficultatem solvere videtur. Di-
cebat fratricida, verum est, a nulla creatura sciti
quid sit occisio, sed dum illud a meo exemplo
didicerunt: Omnis, qui invenit me, occidet
me. Quod illas docuit id in me exercebatur. Sic
interrogat Praeful Mediolanensium. Sed a quo
timebat occidi, qui solos parentes habebat in terris
potuit timere incursum bestiarum, qui hominem
docuerat occidi, potuit, & parentes timere, qui
fratricidium docuerat, posse committi, potuerunt
parentes de filio dicere, quod didicerunt postero-
res de parente.

11. Deus Davidi adulterium condonavit:
Dominus transiit peccatum tuum, non morieris,
sed statim subdit. Veruntamen filius, qui natus
est tibi, morte morietur. Si Deus noluit plede-
re Davidem reum, cur morte punivit innocuam
prolem? ergone iustus solvat pro peccatore? cur

Thom.
Angel.
ibid.
Ioan. Hays
ib n. 427.

D. Ambr.
lib 2 de
Caino, &
Abelo c. 9.

2. Reg.
cap. 12.

Ff ergo

Parletti Dominicale.

ergo non parit proli respondet doctē Theodorētus. David erat Rex, nec dicebat filium hunc ei relinqui, nam subditi intulissent; cur nobis non liceat, quod licuit Regi? si ille commisit adulterium cum Bethsabee, cur si idem faciamus nos poterit punire? ait ergo Deus: hic filius poterit alius malo exemplo esse, idem melius est ut occidatur, & ita exemplo subditis subtracto, non habebunt occasionem idem faciendi. Hinc Theodorētus: Ideo Deus occidit filium David, ut pariter extinguatur malum exemplum, quod per adulterium exhibuerat David populo Dei. Moriatur filius adulterinus, ut moriatur cum eo adulterii exemplum malum; sicut enim videntes filium illum, recordarentur homines criminis David, & adulterii, dicerentque: quid mirum si nos adulterii simus, cum Rex noster huiusmodi crimen commisit? tollatur igitur, ait Dominus, hoc malum exemplum, licet pariter cum eo filius David tollatur.

13. Et quomodo fieri possit, ut principe lascivo subditi sint casti? quis credat parente diloluto filios esse monasteratos? quod caput sit inficium & reliqua membra sana, reputo impossibile. Apud sanctum Lucam dicit Redemptor ad Apostolos. Video dzemone ad vos tendere, ut omnes cribro, quod humeris gestat, injiciat, & si res succedat, epulas ex vobis insthere vult, Ecce Sathan expetivit, ut cribraret vos sicut triticum. Sanctus Cyrianus legit, vexaret Sanctus Ambrosius, cerneret. Tertullianus, discerneret, Dionysius Cathufianus. Ventilationis sua impulsu agitaret, concuteret, & turbaret, sicut triticum in cribro. Demum concludit Iansenius. Sensus ergo est, quod quem admodum Sathanas olim ad tentationes deposcit Iob, & impetravit, ita etiam nunc flagitavit tentare, & tentationibus suis concutere, & agitare Apostolos.

Sed sitis bono animo, nec timeatis: Ego autem rogarvi pro te Petro, ut non deficiat fides tua. Quid? num oras pro solo Petro? an non alii Apostoli etiam tibi cordi? ergo cum in aequali sint periculo pro omnibus orare debebas. Nec dicatis eum pro reliquis simpliciter orasse, quia cum lege respondebo, qui de uno dicit, de reliquo negare videtur.

Textus sancti Marci spero difficultatem solvet. Impia illa Herodiades, omni munere ab Herode, etiam medietate regni sibi oblato recusato hoc solum flagitavit, da mihi in discipulo caput Iohannis Baptistae. Sed cur non potius petere ei curantur oculi, quibus sursum actiones im-

puccas vidit, vel praefundantur aures, quibus verba inhonesta percipit, vel impetretur lingua, quae luxuriam perficitur, aut abstergeat dextera, quae ausa est minas intorere? Non sicut. O puellam sponsum altum, quam in malam. Petiit caput; nam illo deficiente, o Cassia, membra cadunt. Audite beatum Hieronymum in epistola ad Cassia. Siterat in insana leana crudelis, dicitur. Et pro sibi tempore progrevis in praedam, caput Christi expectans, ne lingua veridica suis plebis accusat, plus adversaria loqueretur. Et Chrylogonus: Contempta corporis praeda, caput ejus in caena pervadit.

Collegium Apostolicum erat corpus mysticum, caput erat Petrus, & alii erant membra. Rogat ergo pro solo capite, hoc salvo, membra in fide illa erunt: si d si caput petat, & membra jacebunt. Et si Petrus amississet, & membra ejus ad exemplum illam perdidissent. Hinc sanctus Chrylogonus: Petrus qui pastorem ipsum de motu vultus, non solum gregem distabat: Clarus sanctus Leo: Commune erat Apostolis omnibus periculum de zelo pariter indigebant, quoniam diaboli omnes periculis exagitare, omnes cupiebant elidare, & tantum specialis a Domino cura Petri suscipitur. Et pro salute Petri praecipue supplicatur, tanquam altorum status certior sit futurus, si enim principis vita non fuerit.

14. Propterea dicebat Divus Bernardus: Membrum caput sequitur, quo laborant omnes corporis partes laborare necesse est. Hinc gladius de praefator ex zelo honoris Dei & salus animarum. At tum crimina Herodes arguens dicebat: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Si hoc omnibus sic cautum, simpliciter dicere debebat: Non licet habere uxorem fratris sui. Cur ergo hoc retulit ad solum Herodem, non licet tibi? hic dicitur Junilia: Qui de uno negat de alio concedere se. L. dicitur, Nos est dubium, quomodo enim in inferiori sit licitum, sed specialiter hoc est ventum superriori, qualis erat Herodes, Non licet tibi tibi quae non est caput tibi, qui es superior. Omnes hoc crimine dedecet, sed particulatiter, qui es Rex. Dicitur malum exemplum, & verificabitur: qualis rex. Iam salo grex. Non licet tibi, ait Joannes Hoffmannus: Hecus, quia Rex es, & omnino oculi in te conuertunt, si quod tu feceris, & alii sibi licere putant, siquae malo tuo exemplo, alios ad impietatem provocat.

15. Sanctus Joannes Evangelista hoc a se ostentum esse visum narrat: Ecce draco magnum Apoc.

S. Theodorētus apud Labat. Tom. 2. prop. 3. de exemp.

D. Luc. cap. 22. D. Cyprianus.

D. Ambrosius. Tertullianus. Dionysius Carthusianus. Iansenius. art. 48.

Iansenius. cap. 135.

I. cum. prator ff. de 311.

habere capita septem, & cornua decem, & in capi-
tibus suis diademata septem, & cauda illius tra-
hebatur tertio partem stellarum cali, & misit eas
in terram. Qui litteraliter vellet percipere haec
visionem contra Antiochum caelum esse aera-
bile, & corruptibile affirmare deberet, quod est
improbabile cum stella a firmamento amoveri
nequeat. Ambrosius Anserbertus adventum An-
ti-Christi, in hoc ostento exhibitum ait: Quia
viri cauda est sine corpore, potest per eam speciali-
ter remnatus ille homo, id est Anti-Christus, ejus-
que praedictores designari. Tunc enim manifesti-
tus stellarum deitio, tunc apertior obcurtus erit,
cum lance blandimentis, illuc tormentis, hinc ora
dicamentis, illuc deipititur falsis miraculorum signis.
Dionysius Carthusianus per hanc draconem
Luciferum intelligit. Potest per caudam
diaboli eius dolositas accipi, per quem innume-
ros milia multitudinem Angelorum, hominumque
effluit.

Epistulae opinionis est Andreas Episcopus
Cappadocum: Per hoc significari opinor Luciferi
et calicem, quo Angelos, qui per extremum in-
munditiam motum una cum ipso a Deo deiecerunt,
horum traxit, primus enim omnium motus
manus erat elatio.

Verbo: Lucifer suo malo exemplo superbiae,
innumeros Angelos rebelles, quibus praeerat se-
cum in ortum traxit, & Luciferi lapso Lucife-
ratione ceciderunt.

16. Christo in Bethleem nato fama ejus
gloriam nativitatem Hierosolymam usque
deportavit, & omnium civium corda turbavit.
Sed quam causam habent ut turbeantur? potius
jubilate debebant, quia Rex eorum erat tyran-
nus, superare poterant per hanc novum Regem
a tyrannide illius nebulonis liberandos. Hero-
des erat Idumaeus, novus vero Rex Judaeus, cum
egredisset eorum stirpe non turbati, sed lara-
ni debebant, quod regnum ad nativum Regem
rediret. Quod timebant Herodes nil miror,
cum dicat Glossa: Non solum propter se timuit, sed
propter iram Romanorum, decreverant enim Ro-
mani, ne quis Rex, vel Deus sine eorum consilio di-
ceretur.

Et sanctus Gregorius, celsiterra nato Rex ter-
rarum datus est; quia nimirum terrena altitudo
confunditur, cum celsitudo caelestis aperitur.

Sed quod etiam conturbetur Hierosolyma,
quae juxta Chrysolomum potius letari dede-
bat, non parum miror. Magis de auditu illo gau-
dere deberet, quia Rex Judaeus surgere dicebatur.

Plures causas hujus rei Scriptores facti afferunt.
Idem sanctus. Turbabantur, quia de adventu
justi non poterant gaudere iniqui. Glossa. vo. Gloss. ib.
Iens illi favore, quem timebat, populus enim plus
justo favor, qui crudelis sustinet. Sanctus D. Thom.
Thomas, Timebant ne Herodes hoc auditu amplius in c. 2.
deserviret in gentem Judaeorum. Sed reliquis om-
missis solam expositionem Carthusiani maxime
et rema facientem adduco, qui turbationem
tribuit malo exemplo. Turbatus Herodes, &
consequenter omnis Hierosolyma cum illo: multi
quoque turbantur, quoniam Herodi applaudere, at-
que facere dolabant, conformantes se Domino suo,
quia ut dicitur in Ecclesiastico suo, secundum ju-
dicem papam, sic & ministri ejus, & qualis est re-
tor civitatis, tales & inhabitantes in ea. Ex quo
innascitur quam periculosius, necirique sit timi-
gnus, utipaque praelatus.

17. Nabuchodonosor statuam maximam
ex auro purissimo erigendavit, & dein edicto
publico omnes Nobiles, Principes, titulos,
satrapas convocavit, ut statuam adorarent: Mis-
sit ad congregandos satrapas, magistratus, iudices,
duces, Praefectos, omnesque Principes regionum.
Verbo: dempta plebe, omnes honeste condi-
tionis citavit. Si ab omnibus voluit statuam
adorari, cur etiam nos invitavit plebem? re-
spondet sanctus Hieronymus: Principes, & Ma-
jores congregati sunt, ut per eos seducantur mino-
res, & sanctis magistratibus, subditi perirent
exemplo majorum. Nisi Saul prius lecto
tranxisset, ejus armiger in montibus Gelboe se
etiam non occidisset: Quod cum fecisset, armiger
ejus fecit similiter. Et ut testatur Carthusianus:
Occidit utaque se, ut se suo Regi conformaret.

18. Ideo Praelati, specialiter parentes
valde cauti esse deberent, ne filius malum ex-
emplum praebent, quia potius imitentur re-
gulum Evangelicum, qui credens Christo, suo
exemplo totam familiam convertit. Creditus Thom. de
ipse, & domus ejus tota. Qua in re videtur licet, Trugilla.
quantum parentum exempla apud filios valeant, ibid.
ita enim natura comparatum est, ut pro lege acci-
piat liberi quicquid in moribus parentum animad-
verterint.

Plutarchus hoc monitum parentibus dedit.
Ante omnia debent parentes: nihil peccando, om-
niaque pro officii rationibus agendo, evidens se se
liberis exemplum praebere. ut in istorum vitam
tanquam in speculum intuentes, a turpibus dictis,
factisque avertantur.

FF 2

Et tras

Hierosolyma
Hierosolyma
Hierosolyma

Erras d pater familias, si filium tuum credas Plaut. in virtuosum, cum tu sis perverfus; Probum esse patrem oportet, qui natum suum esse probiorem, quam ipse est postulat.

19. Communiter ex malo exemplo parentum oritur ruina prolium. Vate Eliseo ad montem Bethel pergere, magna caterva puerorum urbe egressa est, & Eliseum iriserunt, & cacinis exceperunt dicendo: *Ascende calvus, ascende calve*. Bile est inflammatus, non quod agre ferret illam derisionem, sed quod pueros vix verba, & gressus formare valentes tantam malitiam imbutos videret. Frangere se non potuit, quin eos diis devoveret: *Qui cum respexisset, vidit eos, & malodixit eis in nomine Domini*. Sed quid evenit? *Egressi sunt duo urfi de jaltu, & lacera verunt eis vis, quadraginta duos pueros*. Revera res mira, quod pueri vix potentes loqui ita profecerunt in malitia, ut verbis, & factis injurias conjiciendo in vatem magistri sint. Sanctus Justinus martyre id pueros didicisse a parentibus asserit. Hinc permisit Deus ut parentes imitarentur, & sic a fetis occiderentur, & parentes ob eorum necem torquerentur: *Cum ea verba pueri a parentibus suis, qui semper in prophetam infesto animo erant, didicissent: idcirco Helisus eade liberorum, parentes castigavit.*

20. Doles te habere filium, qui est sentina vitorum, ex cujus ore non audis, nisi maledictiones, verba inhonesta, blasphemias, qui est lufor, dissolutus, & datus in reprobum sensum. Intra cortuam, & te ipsam accusa, quod tuo exemplo eum docueris. Deus permittit ad tuam castigationem, ut malum finem habeat, nempe quod occidatur, vel a magistratu castigetur. An forsitan vis objurgationibus, & verbis proles emendare? an non tibi respondebunt, se a te esse instructos, & pro emendatione tibi obpicient, te magis esse reprehensione, & Plut. ubi verbenbus dignum? Etenim, ait Plutarchus, *Qui peccata filiorum increpantes ipsi in eadem prolebumur vitia, si se non sentirent sub illorum nomine semetipfos accusare. Quorum verba tota vita turpis est, utne servos quidem objurgandi libertatem sibi relinquunt, ne dum filios. Quod dixi de patribus, de matribus etiam intelligi volo. Hinc si hactenus malum exemplum dedistis, emendate vos, & quiesco.*

21. Considerantes legitur, quam nocivum sit pravum exemplum, hanc legem habent: *Quamvis aliquid de se non sit malum, si tamen res sit malae exempli, ferimus debet. Exemplum est facundissimum in peccatis deo, necesse est eloquentia illi par, ejus virtus cedat facundia. Tullii, & Demosthenis, & plus valet in caetera empla ad movenda corda, quam flumina verborum. Magis movent exempla quam verba, dicebat Aristoteles. Et id exprimit docuit Poeta Pontico scribens:*

Tolle tuas monitus, & verba diserta; moventur Exemplis multum, Pontice, voce parum. Namque loqui facile est, summi ar fesse laboris, Si cupis audire, quae loquor facito.

Et inter Scriptores factos primas fect sanctus Bernardus: *Sermo quidem curus, & efficitur. Dicitur exemplum operis est: Plurimum faciens suscitatum, tunc quam intendimus, quod dicitur, dum ministratur sibile, quod suadetur.*

Huc opinioni consentit Guilielmus in illud Cantici: *Manus mea distilla verum myrrham. Gaudet Ubi sic ait: Plus enim exemplum laetum, quam admittiones verborum movere solent. Sine com- paratione exempla sive bona sive prava efficiunt. Ora sunt ipsis orationibus, quantumvis elo- quantissimis. Diserte id testatur sanctus Papa Leo: *Validiora sunt exempla, quam verba, & de plenius opere docetur, quam voce.**

22. Hanc veritatem docere voluit doctus vator his verbis a sancto Mattheo conscriptis: *Qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus erit in regno caelorum. Observevum modum loquendi. Primo dicit, qui fecerit, secundo qui docuerit. Voluit ostendere, duplici modo trahi homines. Faciendo, & docendo. Antepo- nit exemplum velut efficacius in persuadendo, quam sit Rhetorica totius mundi. Hinc Chry- sostomus: *Vide quod opus praeparatur, & postea doctrinam. Errat o est, quia volentes magis ap- pent illud, quod et monstratur ab oculo, quam ab auro. Id dicitur a Chrylostomo: *Necrum considerantur ea, quae de nobis dicuntur, quodque a nobis aguntur. Et ut scias rem se in a habere, licet in scriptis tantum philosophemur verba, sicum tempus fuerit operibus non demonstremus, sicut can-***

Infin- mar. l. 80. ad orho doxes.

Plut. ubi supra.

nam proderunt verba, quantum nocent opera. Non nego verba, & doctrinam multum posse, nuca terrene velot tuitu, nunc consistant velut fulmina, nunc movent ad indignationem, nuca hie tunc ad pietatem, nunc animos pacant, & recreant Sed quid fuit respectu exempli boni, & mali? Caterum si hanc verborum vim cum ratione exemplorum componas, nihil omnino esse repugnans. Verba sunt cuiusdam interpretis in Ecclesia-

dicam. 21. Hoc contorbo una scriptura. Damon intrat paradysum terrestrem, & ut Evam seducat, inquam instrumento utitur in sexuoso serpente omniatum animalum altitissimorum, & pravissimo. Intra plantam mille anfractibus se girat, & intet fiondes, caput exertens, quid non dixit, ut Eva comederet ex illo fructu vitros quibus verbis Rhetoricis non est usus? quam faevudiam non adhibuitque promissa non fecit: suavitatem divinitatis illi proposuit. Nihilominus memoria precepti divini, & timoris mortis erant duo fixa, que coerebant appetitum sensitivum, ne transiliret fines a Deo statutas. Precepti nobis Deus ne tangamus ne forte moriamur: iuvenis ergo infernalis bis a feminâ fuit repulsus, & caro illi conlucit, quoque illam ad dedicationem cogeret. Demum post divinum huc tam fructum decerpit, comedit, & peccavit. Tulin de fructu illius, & comedit. Patem pomii referavit, maritum quæ sivit, carnemque illi dedit, quam etiam sumpfit. Dedit viro suo, & comedit. Hic vos cupio attentos auditores. In nota sacra scriptura nec verbum lego, quo Eva suscipit marito ut comederet, nec similiter invenio, quod Adam resistit. Cur Eva ejus dulcedinem non extulit, vel dixit, ego comedi, & tamen adhuc vivo, nec tu mortis, sed æternaliter vives, & io Deum murabaris? nihil dixit, sed absque ullo verbo illud ei dedit. Dedit viro suo, & comedit. Ad minus Adam aliquatenus obavit debebat, & allegare, vel prohibitionem Dei, vel gravitatem culpe, vel rigorem pœnæ. Estne possibile quod ita resistit Eva seipenti, nec Adam ullo modo uxori?

24. Ut verum fatear, nec per capillum miros. Ut femina moveatur, & ad peccatum inducatur, sola verba adhibentur. Sed Eva manus fructibus plenas habebat, in sinistra manducabat, dextra vero offendeat illos marito. Ubi adest exemplum, innotuit sunt verba, ideo non dixit accipe, manduca, dulcis est fructus, &c. sed dedit viro suo, & illæque repica comedit. Si serpens etiam com-

didit, sine verbis pellexisset facillimè feminam. Ut enim ait Cyprianus: Efficiatus est vitia, quam lingua testimonium habent. Et opera suam linguam habent suam faciendam. Et doctissimus interpret librorum Regum hanc scripturam observans ait: Vehementior est tentatio per malum exemplum, quæ per verbum sua forium: unde, quod Diabolus vix per iustis, subtiliter argumentando persuasit Eva perperam operando.

22. Sed si aded nocivum sit animabus nostris exemplum peccati, ratio utilis erit exemplum pœnæ, ut à peccatis abstinemus. Cur Deus neci juxta meritum peccati non destinavit Cain, sed ei vitam concessit, & minatus est, quod omnis qui occiderit Cain, punietur septuplum: varia responsa adducere possem. Sanctus Ambrosius. Differunt interim severior pœnæ, ut tauri facinorosi auctorem divinus tractaret lenta sententia, & fieret pœna divinitate longinquior.

Thomas Angelicus. Deus per suam misericordiam peccatores expellat ad veniam, vel poenitentiam, unde ipsum Cain non ita cito voluit mori, ut hoc tempus haberet poenitendi.

Sanctus Philastrius Episcopus Brecienfis. Per patientiam Dominus tribuebat bonitati suæ indulgentiam copiosam, ut iam desinente scelere bonorum operum fructuositatem sequeretur. Oleatlet. Decemur hic non addere afflictionem afflictio, neque esse molestandum, quem videmus à Deo, aut ab alio puniri.

Sed per omnes placet responsio Divi Joannis Chrysi stomi, Deus voluit ipsi vitam donare, ut reliquis esset exemplum, ne simile peccatum committerent. Et sane, qui eum vidisset semper profugum, & trementem. An non dixisset, eavendum est mihi à simili delicto, ne iudea miseris, & supplicis involvi velim? sic os aureum: Nequam ita fiet, relinquam te posteritati magistrum, ut tui spectaculum illi sit admonitio, & castigatio nullius, exemplum tuum sequebatur. Ipsi in toto vita sua de curia resolutio nervorum posteritati utilis erit, & id quod solus nullo presente operatus es hoc dicant omnes, qui gementem & trementem videbunt, & quasi per corpus tremorem clamantem, & omnibus clamantem, & omnibus dicentem, nullus talis gaudens, quali ego, ne in eandem pœnam incidat.

Ergo fugite exempla pravorum, & imitamini actiones bonorum, sic non eritis exemplo, ut alii castigentur. In pace.

D. Cypria. lib. de du- pl. Mari. Franc. Mend. de exemp-

Gen. 4.

D. Amb. l. de pœn. c. 4

Thom. Angli. b.

D. Philast. lib. de her. cap. 51. Oleari. ib.

D. Ioan. Chry. hom. 29.